

Зигмунд Фройд - „Психология на сексуалността“

Фактът на съществуването на полови потребности у човека и животните в биологията се отбелязва като „полов нагон“ по аналогия с инстинкта за приемане на храна, с глада. В народния език липсва обозначение, отговарящо на думата „глад“; науката употребява за тази цел думата либидо.

Сред обикновените хора съществуват съвсем определени представи за природата и свойствата на този полов нагон: той липсва в детството, появява се около периода на пубертета и във връзка с процеса на съзряването, проявява се в явленията на непреодолимо привличане, което единият пол упражнява върху другия, и целта му е половото съединение или най-малкото такива действия, които водят към него.

Ние обаче имаме всички основания да виждаме в тези представи много погрешно отражение на действителността; вникнем ли по-дълбоко в тях, се оказва, че те изобилстват от грешки, неточности и прибързани изводи.

Нека въведем два термина: да наречем лицето, от което произтича половото привличане, сексуален обект, а действието, към което се стреми нагонът, сексуална цел; научно осмисленият опит обаче сочи множество отклонения по отношение както на сексуалния обект, така и на сексуалната цел и тяхното отношение към приетата норма изисква обстойно изследване.

ОТКЛОНЕНИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА СЕКСУАЛНИЯ ОБЕКТ

На общоприетата теория за половия нагон най-точно отговаря поетичното предание за разделянето на човека на две половини – мъж и жена, които се стремят да се съединят отново в любовта. Затова е твърде изненадващо, че има мъже, за които сексуалният обект е не жената, а мъжът, и жени, за които сексуалният обект е не мъжът, а жената. Такива лица се наричат контрасексуални, или по-добре – инвертирани, а самият факт – инверсия. Броят на такива лица е твърде значителен, макар и установяването му със сигурност да е свързано с трудности.

(А) Инверсията

Поведение на инвертираните

В зависимост от различието в насочеността им поведението на въпросните лица е различно.

(а) Те са абсолютно инвертирани, т.е. сексуалният им обект може да бъде само от същия пол, докато противоположният пол никога не е обект на сексуалното им желание, оставя ги хладни или дори предизвиква у тях сексуално отвращение. Поради това отвращение като мъже те са неспособни да осъществят нормален полов акт или не изпитват каквото и да било удоволствие при неговото осъществяване.

(б) Те са двойно инвертирани (психосексуално-хермафродитно), т.е. сексуалният им обект може да спада както към същия, така и към другия пол; следователно инверсията няма характер на изключителност.

(в) Те са случайно инвертирани, т.е. при известни външни условия, сред които на първо място стоят недостъпността на нормалния сексуален обект и подражанието, те може да изберат за сексуален обект лице от същия пол и да изпитат с него удоволствие в половия акт.

По-нататък при инвертираните се наблюдава многообразие по отношение на преценката им за своеобразието на техния полов нагон. Едни приемат инверсията като разбираща се от само себе си – както нормалният приема посоката на своето либидо, и енергично отстояват равноправието си с нормалните.

Други обаче се съпротивляват срещу факта на своята инверсия и я усещат като болестна натрапливост. Други вариации са свързани с момента на появата на инверсията. При едни индивиди присъщите на инверсията особености датират открай време, откакто се помнят, при други се забелязват едва по-късно – преди или след пубертета. Тези особености или се запазват през целия живот, или отслабват от време на време, или представляват епизод по пътя към нормалното развитие; те може дори да се проявят много по-късно в живота, след дълъг период на нормална сексуална дейност. Наблюдава се и периодично колебание между нормалния и инвертирания сексуален обект. Особено интересни са случаите, при които либидото се променя в посоката на инверсията след мъчителен опит с нормален сексуален обект.

Тези вариации съществуват, общо взето, независимо една от друга. За най-крайните форми на инверсията би могло да се приеме като правило, че тя е съществувала още в много ранен период от живота на инвертирания и че той е свикнал с нейното своеобразие.

Много автори биха се възпротивили на опита да бъдат обединени изброените тук случаи в една група и биха предпочели да се подчертават различията вместо общите черти на тези групи, което е свързано със застъпването от тях оценка на инверсията. Но колкото и оправдани да са различията, не бива все пак да се забравя, че всички междинни стадии се срещат предостатъчно, така че класификацията се налага от само себе си.

Същност на инверсията

Първото характеризиране на инверсията се определяше от схващането, че тя е вроден белег на нервна дегенерация, и беше съзвучно с факта, че за пръв път лекарите се натъкнаха на нея при нервнболни или при лица, създаващи такова впечатление. Тази характеристика съдържа два елемента, които трябва да се оценяват независимо един от друг: вроденост и дегенерация.

Дегенерация

Срещу дегенерацията се отправят възраженията, които се отправят изобщо срещу безразборната употреба на тази дума. Прието е всеки вид болестна проява, която няма непосредствено травматичен или инфекциозен произход, да се приписва на дегенерацията. Предложената от Магнан класификация на дегенерираните даде възможност това понятие да се прилага дори при най-нормалните прояви на нервната дейност. При тези обстоятелства може да се запита каква изобщо е ползата от констатирането на „дегенерация“ и какво ново съдържание може да има тя. Изглежда по-целесъобразно да не се говори за дегенерация, когато:

(1) не се наблюдават няколко сериозни отклонения от нормата;

(2) работоспособността и жизнеспособността като цяло не са сериозно увредени.

Че инвертираните не са дегенерирани в истинския смисъл, следва от много факти:

(1) Инверсия се среща у лица, при които не се наблюдават други сериозни отклонения от нормата.

(2) Среща се също и у лица, чиято работоспособност не е нарушена и които се отличават с особено високото си интелектуално равнище и с етична култура.

(3) Ако лекарят се абстрахира от случаите в собствената си практика и се стреми към по-широк поглед, ще се натъкне на факти, които не позволяват инверсията да се схваща като белег на дегенерация, в две посоки:

(а) Той трябва да придаде значение на обстоятелството, че инверсията е била често явление при старите народи, една, може да се каже, изпълняваща важни функции институция, стояща на върха на тяхната култура.

(б) Инверсията е силно разпространена сред дивите и първобитни народи, докато употребата на понятието „дегенерация“ обикновено се свързва с висока цивилизация (И. Блох); дори сред цивилизованите народи в Европа климатът и расата имат огромно влияние върху разпространението и оценката на инверсията.

Вроден характер на инверсията

По разбираеми причини твърдението за вродения характер на инверсията се отнася само до първата, най-крайната категория инвертирани, и то въз основа на уверенията на тези лица, че при тях половият нагон никога в живота им не е имал друга насоченост. Наличието на другите две категории и най-вече на третата трудно може да се съчетае със схващането за вродения характер на инверсията. Оттук произтича и склонността на застъпниците на този възглед да отделят групата на абсолютно инвертираните от всички други, което води до отказ от общовалидно схващане за инверсията. Въз основа на това в редица случаи инверсията би могла да има вроден характер, а в други – да е възникнала по друг начин.

Противоположно на това схващане е другото, според което инверсията е придобита характеристика на половия нагон. То се основава на следните обстоятелства:

(1) При много (също и абсолютно) инвертирани може да се установи наличието на ранно сексуално впечатление, чиято трайна последица е хомосексуалната наклонност.

(2) При много други може да се посочат външни благоприятстващи и противодействащи влияния в живота, които са довели в един по-ранен или по-късен момент до фиксиране на инверсията (изключителни сношения единствено със същия пол, съжителство по време на война, излежаване на присъда в затвор, опасности, свързани с хетеросексуалните сношения, безбрачие, полова слабост и т.н.).

(3) Инверсията може да бъде ликвидирана чрез хипнотична сугестия, което би било учудващо, ако има вроден характер.

От тази гледна точка несъмнеността на наличието на вродена инверсия може да бъде оспорена. Друго възможно възражение е (Хавлок Елис), че една по-точна анамнеза в случаите, приемани за вродена инверсия, би установила някакво решаващо за посоката на либидото преживяване в ранното детство, което просто не се е запазило в съзнателната памет на лицето, но споменът за което може да бъде извикан чрез подходящо въздействие. Според тези автори инверсията би могла да бъде характеризирана като честа вариация на половия нагон, която може да бъде обусловена от известни външни жизнени обстоятелства.

На привидно придобитата по този начин убеденост обаче слага край възражението, че – както може да се докаже – много хора изпитват същите сексуални въздействия (също в ранна младост: прелъстяване, взаимен онанизъм), без да стават в резултат на това инвертирани или да остават продължително време такива. По този начин се налага предположението, че алтернативата вродена – придобита е или непълна, или не покрива наблюдаващите се при инверсията отношения.

Обяснение на инверсията

Нито с хипотезата, че инверсията е вродена, нито с другото предположение, че е придобита, може да бъде изяснена същността на инверсията. В първия случай трябва да се изясни какво в нея е вродено, ако не се поддържа най-недодяланото обяснение, че едно лице още от раждането си свързва половия нагон с определен сексуален обект. В другия случай се пита дали многообразните случайни явления са достатъчни, за да обяснят факта на придобиването, без да се вземе предвид обстоятелството, че нещо в индивида е податливо на тези влияния. Съгласно предишните ни изложения отричането на последния момент е недопустимо.

Прибягване до бисексуалността

След Франк Лидстън, Кирнан и Шевалие, за да се обясни възможността за сексуална инверсия, се прибягва до идеи, които съдържат ново възражение срещу общоприетото мнение. Според това мнение човек е или мъж, или жена. Науката познава обаче случаи, при които половите белези изглеждат заличени, което затруднява определянето на пола преди всичко в анатомичната област. Гениталиите на тези лица съчетават мъжки и женски белези (хермафродитизъм). В редки случаи са развити редом полови апарати от двата вида (същински хермафродитизъм); най-често се наблюдава закърняване и на двата.

Важното при тези аномалии обаче е, че те изненадващо улесняват разбирането на нормалното развитие. Известна степен на анатомичния хермафродитизъм спада към нормата; у никой нормално развит мъжки или женски индивид не липсват следи от апарата на другия пол, които или продължават да съществуват като рудиментарни органи, без да изпълняват каквито и да било функции, или са преобразувани, за да поемат други функции.

От тези отдавна известни анатомични факти произтича схващането, че съществува първоначално бисексуално предразположение, което в хода на развитието се видоизменя в моносексуалност с незначителни остатъци от закърнелия пол.

Близко до ума беше това схващане да бъде пренесено върху психичната област и инверсията в нейните разновидности да бъде разбрана като израз на психичен хермафродитизъм. За да се реши въпросът, бе нужно само инверсията по правило да съвпада с душевните и соматичните

белези на хермафродитизма. Това очакване обаче не се оправда. Трудно е да си представим, че връзката между предполагаемия психичен хермафродитизъм и установимия анатомичен хермафродитизъм е толкова тясна.

Това, което се наблюдава у инвертираните, често е отслабване на половия нагон изобщо (Х. Елис) и незначително анатомично закъряване на органите – често, но съвсем не по правило и дори не предимно. Така че трябва да признаем, че инверсията и соматичният хермафродитизъм, общо взето, не са взаимнозависими.

Освен това голямо значение се придаваше на т.нар. вторични и третични полови белези и се подчертаваше, че те се срещат много повече у инвертираните (Х. Елис). И в това има голяма доза истина, но не бива да се забравя, че вторичните и третичните полови белези се срещат твърде често при другия пол и по този начин дават основание за алюзии за хермафродитизъм, без при това сексуалният обект да се е променил в смисъл на инверсия.